

Senzillament la millor

In memoriam

TONI VALL
BARCELONA

Única
Pletòrica de
loquacitat,
sentit crític
i aquella
espurna de
mala bava

L'última vegada que la vam veure va ser confinada a casa seva, conversant amb Jordi Évole sobre la vida, sobre els temps dolorosos que ens ha tocat viure, sobre la malaltia que la consumia des de feia mesos. Rosa Maria Sardà era la Sardà, sempre pletòrica de loquacitat, sentit crític, llengua esmolada i aquella espurna de mala bava que tant li costava controlar però que em sembla que qui més qui menys ja sabia que venia amb el *pack*. També aquell dia va ser la Sardà, el dia que va exclamar que al càncer no se'l derrotava perquè és invencible. Ara que ja no hi és, intento recordar quina és la meua primera Sardà. Se'm confonen dos records i no sé quin va abans. Un és *Ahí te quiero ver*, aquell xou seu a TVE tan particular, tan intens, tan injectat de personalitat i de força expressiva. L'altre és l'enregistrament d'*Aí, carrai* a TV3. Va ser el primer muntatge teatral que va dirigir, al Lliure i amb el text de Benet i Jornet, el seu gran amic. Jo era molt jove, però la Sardà ja començava a resultar-me familiar, ja em sonava.

Amb el pas dels anys, la Sardà no ha demanat permís per instal·lar-se còmodament dins el subconscient de tots aquells pels quals el cinema, el teatre, la cultura en general, són idees troncales, irrenunciables de la pròpia vida. La seva presència, tenaç, constant, ha deixat empremta, fondària, imaginari. *Olors* al TNC. *Actrius* al costat d'Espert i Lizaran. La presentadora dels Goya. *Todo sobre mi madre* potser no és la pel·lícula d'Almodóvar amb la qual em quedaria però, en canvi, em resulta impossible oblidar-la al costat de Fernando Fernán Gómez, atemorits per l'Alzheimer que el devasta a ell. Dos personatges preciosos.

Sempre s'amagava darrere les seves ulleres de sol. Si el fotògraf li demanava que se les tragués, ho declinava amb més o menys diplomàcia. Sabia com volia que es fessin les coses, considerava que la seva manera acostumava a ser la millor. Sabia com calia recitar Sagarra, quines inflexions calia injectar-li perquè no fossin cantarelles. I així, l'Antònia de *La Rambla de les Floristes* i la Glòria de *L'hostal de la Glòria* no podien ser millors que amb la seva veu i la seva presència. Sabia quins eren el gest i la mirada millors per transmetre tot el dolor d'una dona desvalguda. Sabia com llançar una rèplica còmica millor que ningú altre. En això no tenia rival. No portava bé algunes servituds del seu ofici. Les entrevistes quasi sempre li sobraven. Els autògrafs no els podia suportar. Era incapaç de dissimular, no era la reina de l'empatia. Però, en canvi, fora de l'aparador de la fama, dels flaixos i la parafernàlia, podia ser càlida, comprensiva, propera. Ho expliquen quantitat d'actors que han treballat amb ella.

Molts anys després d'aquells primers flaixos, molts, la recordo al rodatge d'*Amic/Amat* als Jardins de Gràcia. La versió cinematogràfica de *Testament* era una realitat i els seus amics Benet i Jornet i Ventura Pons s'havien inventat expressament un personatge per a ella. I pocs anys després, asseguda just al davant meu per a la presentació de *Wit*, el muntatge que el seu estimat Lluís Pasqual va fer de l'obra de Margaret Edson. Hi donava vida a una malalta de càncer que rememora la seva vida. Pensar-hi ara, amb el record de l'últim instant en què la vam veure, quan ja sabia que la malaltia no marxaria, fa que la memòria sigui un rebombori d'emocions, que pensis en com els personatges s'infilten en la vida dels còmics. I els còmics en la vida de tothom. —

Loles León, Penélope Cruz i Rosa Maria Sardà al film *La niña de tus ojos*. LOLA FILMS